

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

6-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 6 (5) - 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahamatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imam Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanova – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti; Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizzon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy

kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti; Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islam akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

"Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzARB muammolari" elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Umarov Sardor Yakubovich

QAYTA BIRLASHGAN GERMANIYA IQTISODIYOTI RIVOJLANISHINING
ASOSIY JIHATLARI 12-16

Atamuratova Dilafruz Rashidovna

XORAZM XALQ SOVET RESPUBLIKASINING ILK MATBUOTI: “INQILOB QUYOSHI” 17-20

Mansurov Ulug’bek

XX ASRNING 20-50-YILLARIDA NAMANGAN SHAHRIDA SOG’LIQNI
SAQLASH TIZIMIDAGI MUAMMOLAR 21-24

Umid Bekmuhammad, Sayyora Samandarova

XORAZMDAGI JADID MAKTABLARIGA OID TA’LIM
TASHKIOTLARI VA JAMIYATLARI 25-31

Norov Shuhrat, Turatosheva Sadoqat

O’ZBEKİSTON YOSHLAR SIYOSATINING IJTIMOIY, MADANIY VA TA’LIMIY
SOHALARDAGI FALSAFIY ASOSLARI VA UNING MA’NAVIY YETUK YOSHLARNI
SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI 32-38

Sultanov Samandar Mahmud o’g’li

QUYI AMUDARYO VA BUXORO-QORAKO’L HUDUDI MANZILGOHLARINING
MODDIY ASHYOLARDA AKS ETISHI 39-42

Quranboyeva Sevinchoy

SOVET HOKIMIYATI DAVRIDA XORAZM VILOYATI AHOLISINING UY-JOY
QURILISHIDA IJTIMOIY HAYOTNING AKS ETISHI (1945-1985-YILLAR MISOLIDA) 43-46

Mamajanov Azizbek

SOVET HUKUMATI AGRAR SIYOSATINING O’ZBEKİSTON SSR IRRIGATSIYA
TIZIMIGA TA’SIRI (1950-1990-YILLAR) 47-52

Baxritdinov Jasurbek

AKADEMIK ABDULAHAD MUHAMMADJONOVNING O’ZBEKİSTONDA TARIX VA
ARXEOLOGIYA FANLARI RIVOJIGA QO’SHGAN HISSASI 53-57

Aliqulov Ramazon

TOSHKENT VA FARG’ONA VODIYSIDAGI DEHQON, CHORVADOR VA HUNARMAND
AHOLINING MADANIY, IJTIMOIY, SIYOSIY, IQTISODIY ALOQALARING
O’ZBEK XALQINING ETNOGENEZIDAGI O’RNI (QANG’LI QABILASI MISOLIDA) 58-66

Abduraxmonov Adxamjon Soxodilla o’g’li

1946-1990-YILLARDA QO’QON SANOATINING TRANSFORMATSIYASI 67-74

Tashqo’lova Dilnoza Turaboy qizi

YANGI O’ZBEKİSTON VA XITOY XALQ RESPUBLIKALARI IQTISODIY
HAMKORLIGIDA “BIR MAKON-BIR YO’L” TASHABBUSINING AHAMIYATI 75-78

Jabborov Qaxramon Jaxongir o’g’li

JULIYA KOHENNING XVIII-XX ASRLARDA SEFARD YAHUDIYLARINING IJTIMOIY
HOLATIGA OID TADQIQOTLARI TAHLILI 79-83

<i>Dilfuza Muxammadinovna Nasretdinova</i>	84-89
TA'LIMNING TARAQQIYOT YO'LI	

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Ollanazarov Bekmurod</i>	
INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA INVESTITSION FAOLLIKNI BOSHQARISH: NAZARIYA, AMALIYOT VA XORIJY TAJRIBA	90-100
<i>Umronov Eldorbek Sodirovich</i>	
O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	101-107
<i>Tangirkulov Bekzod</i>	
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	108-115
<i>Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li</i>	
TRANSPORT TIZIMINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI TIZIMI	116-125
<i>Ergashev Uyg'un Jabborovich</i>	
KAMERAL SOLIQ TEKSHIRUVI UCHUN ELEKTRON MANBASINING SHAKLLANISHI, SOLIQ TIZIMIDAGI QO'LLANILAYOTGAN DASTURIY MAHSULOTLARNING AHAMIYATI	126-131

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Nosirxo'jayeva Gulgora</i>	
AXBOROT VA "OMMAVIY MADANIYAT" XURUJINING DOLZARB MUAMMOLARI	132-136
<i>Panjiyev Suhrob</i>	
HAQIQATNING KOGERENTLIK XUSUSIYATLARINING YANGILANISHI	137-143
<i>Gadoeva Lobar</i>	
IJTIMOIY-FALSAFIY TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA SOG'LOM TURMUSH TARZI .	144-148
<i>Djurayeva Nigora</i>	
SYSTEMIC ANALYSIS OF THE FORMATION OF COGNITIVE ASPECTS OF CONSCIOUSNESS OF THE PEOPLES OF CENTRAL ASIA	149-158
<i>Юлдашев Фаррух Абдурахманович</i>	
ПОНЯТИЕ ЭКЗИСТЕНЦИЯЛИЗМА И ЕГО СТЕПЕНИ ИССЛЕДОВАНИЯ	159-167
<i>Mengliqulov Umid Mamadiyevich</i>	
MILLIY IDENTIFIKATSIYA MASALASINING TARIXIY-DINAMIK VA ZAMONAVIY KONTEKSTDA TAHLILI	168-173
<i>To'xtarov Ismatulla Murodovich, Ergashev Ulug'bek Adxamovich</i>	
MAG'RIBNI MAFTUN AYLAGAN MUTAFAKKIR	174-178
<i>Toirov Ilhom</i>	
IJTIMOIY-MADANIY TARAQQIYOT: SIVILIZATSION ASOSLAR VA YO'NALISHLAR	179-183
<i>Farxodjonova Nodira, Ergashev Ibodulla</i>	
GLOBALASHUV SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI SAQLASH VA JAMIYAT BARQARORLIGI: JADIDLAR MEROSIGA IJTIMOIY-FALSAFIY NAZAR	184-188

<i>Ergashev Ozodbek Baxodurovich</i>	
YUNON MANTIQ ILMINING ARAB TILIGA TARJIMA QILINISHI VA ISLOM FALSAFASIGA KIRIB KELISHI	189-194
<i>Fayziyev Xurshid</i>	
VOLTER VA BAG'RIKENGLIK GENEZISI	195-199
<i>Sattorova Shalola</i>	
MIRZO ABDULQODIR BEDILNING ASOSIY FALSAFIY G'OVYALARI	200-203
<i>Taylyakova Feruzaxon Sultanovna</i>	
TADBIRKOR VAZIFALARI VA SHAXSIY SIFATLARI	204-207
<i>Sadullayev Sardor Saydiganiyevich</i>	
INSON VA SAN'ATNING ARTUR SHOPENGAUER TA'LIMOTIDA ESTETIK TAFAKKUR PRIZMASIDA TAHLILI	208-215
<i>Vaxobova Dilfuza Roziqovna</i>	
ABU ABDULLOH RUDAKIY ADABIY-FALSAFIY MEROSINI O'RGANISHGA SINERGETIK USULDA YONDASHUV	216-219
<i>Yuldashtxodjaev Haydar Hashimxonovich</i>	
MUSOXONXOJA DAHBIDIY ASARLARIDA USTOZNING SHOGIRDNI TANLASH VA UNI TARBIYALASHDAGI FALSAFIY G'OVYALARI	220-224
<i>Umurzaqov Axmadjon Maxamadovich</i>	
INSON E'TIQODIDAGI O'ZGARISHLARNING METODOLOGIK ASOSLARI	225-231
<i>Teshayeva Gulchehra Murodovna</i>	
YANGI O'ZBEKİSTONDA SHAXSNING RAQAMLI JAMIyatGA TRANSFORMATSIYALASHUVI	232-237
<i>Yusupova Ranoxon</i>	
IJTIMOIY MUHIT TEXNOGEN SIVILİZATSIYA VA AHLOQ MASALALARI	238-241
<i>Sharipov Abdughakimjon Ziyotdinovich</i>	
SHARQ VA G'ARB TAFAKKURIDA FAROVON HAYOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY TAHLILI	242-246
<i>Sultonova Shaxnoza</i>	
MUNAVVAR QORI MA'RIFIY-AXLOQIY QARASHLARINING FALSAFIY AHAMIYATI	247-251
<i>Dusmanov Sherzod Abduvaliyevich</i>	
JINOYATCHILIK – YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY BUZILISHLARINING MANBAI VA HOSILASI SIFATIDA	252-256
<i>Rajabboy Hasanov</i>	
FAROVON HAYOT MEZONI VA UNING JAMIyat TARAQQIYOTIGA TA'SIRINING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	257-261
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Boynazarov Zokir</i>	
TARIXIY YOZMA MANBALARDA SOMATIZMLAR VA INSON MANZARASI	262-274
<i>Yeshboyeva Matluba</i>	
MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARI TARJIMALARIDA IBORALARNING BERILISHI ("KO'HNA QUDUQ" DOSTONI MISOLIDA)	275-279

<i>Azizaxon Rasulova</i>	
SINTAKTIK MAYDON KONSEPSIYASI VA UNING LINGVISTIK TALQINI	280-284
<i>Mamadkulova Kamila Abdukhalikovna</i>	
THE IMAGE OF A LITERARY HERO OF THE “LOST GENERATION” IN THE WORK OF E.M. REMARQUE	285-290
<i>Naimova Parvina Rustamovna</i>	
ITALYAN VA O’ZBEK MULOQOT MATNI JARAYONIDA MULOQOTNING O’RNI VA AHAMIYATI. ITALYAN TILI VA O’ZBEK TILI VERBAL MULOQOT MATNIDA O’XSHASH VA FARQLI JIHATLARI	291-296
<i>Жабборова Муслима Тохировна</i>	
ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ УНИВЕРСАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ДЕЙСТВИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ	297-301
<i>Xudoyberdiyeva Oyjamol, Jo’rayeva Komila</i>	
INGLIZ VA O’ZBEK TILLARIDA QADRIYATLAR IFODASI VA ULARNING TARJIMA MUAMMOLARI	302-306
<i>Ostonova Ramziya</i>	
LEXIC-SEMANTIC FIELD OF CONSTRUCTION TERMINOLOGY	307-311
<i>Qarshiyeva Tamara, Nabiyeva Sharifa, Samadova Charos va G’aniyeva Inobat</i>	
AMERIKA VA O’ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA «UYG’ONISH VA MILLIY O’ZLIKNI ANGLASH» TAMOYILLARINING QIYOSIY TAHLILI	312-316
<i>Sumbul Muxammedova</i>	
XORAZM DOSTONLARIDAGI AYRIM HIKMATLI JUMLALARINING SODDA GAP TAHLILI BO’YICHA IZOHI	317-322
<i>Abduqodirova Zebo Qodirovna</i>	
XXI ASR TILSHUNOSLIGIDA YANGI YO’NALISH SIFATIDA EKOLINGVISTIKA	323-331
<i>Murtozayeva Zarina Muxtor qizi</i>	
BADIIY ADABIYOTLARDA KONSEPT VA KONSEPTASFERA FAOLLASHUVINING NAZARIY ASOSLARI	332-335
<i>Abiyatova Muslima Maratovna, Abdirasulov Bahodir</i>	
AUDIOVISUAL TRANSLATION: SUBTITLING AND DUBBING CHALLENGES	336-343
<i>Kayimova Mohinur Salokhiddin kizi, Bakiyev Faxriddin</i>	
COMPLEXITY OF CULTURE-SPECIFIC UNITS AND SEMANTIC AMBIGUITIES IN TRANSLATION	344-350
<i>Rasulova Nigora Kurbonovna</i>	
MASHRAB IJODIDA MULAMMA’ ASARLAR TADQIQI	351-356
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Djumaniyozova Dilfuza, Matnazarova Muhayyo</i>	
IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARINI HAL QILISHDA YURIDIK KLINIKANING AHAMIYATI	357-362
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Boburjon</i>	
KIBERHUJUMLAR NATIJASIDA SHAXSIY VA DAVLAT SIRLARIGA XAVF SOLISH	363-367

<i>Baymurotov G'ayrat Panjiyevich</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUNCHILIK TASHABBUSI HUQUQINI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI	368-376
<i>Esanova Shaxnoza</i>	
JINOYATGA TAYYORGARLIK KO'RISH VA SUIQASD QILGANLIK UCHUN JAVOBGARLIKKA OID RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	377-383
<i>Abduvaliyev Murodillo</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUN BO'YICHA MEROS HUQUQINI TARTIBGA SOLISHNING XUSUSIYATLARI	384-388
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i>	
TASVIRGA BO'LGAN HUQUQ: ANGLIYA VA NYU-YORK QONUNCHILIGI QIYOSIY TAHLILI	389-395
<i>Ismaylov Raxat</i>	
HUQUQNI SHARHLASH JARAYONINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	396-402
<i>Nabiiev Muhriddin</i>	
INSON HUQUQLARI BO'YICHA MILLIY INSTITUTLAR FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI	403-406
<i>Kabulov Xojabay, Dauletbaeva Aynur</i>	
SHAXS SHA'NI VA QADR-QIMMATINING HUQUQIY HIMOYASI VA UNI BUZGANLIK UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK ASOSLARI	407-412
<i>Utebaev Salamat, Kalbaeva Eldora</i>	
VOYAGA YETMAGAN YOKI MEHNATGA LAYOQATSIZ SHAXSLAR MODDIY TA'MINOTINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK	413-418
<i>Begatov Jasurbek Numonjanovich</i>	
MEHNATGA OID MUNOSABATLARDA KAMSITISH UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK MASALALARI	419-432
<i>Komilov Avazbek Bokijonovich</i>	
QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR	433-441
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Gayupova Saodat Xamidovna</i>	
INDIVIDUAL YONDASHUV ASOSIDA ZAMONAVIY TALABA SHAXSINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	442-446
<i>Akimova Jumaxan, Isakova Malika</i>	
FIZIKA VA ASTRONOMIYANI O'QITISHDA STEAM TA'LIM TIZIMINING AHAMIYATI ...	447-452
<i>Абдуллаева Мавжуда Эргашевна</i>	
СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ В ПРОФИЛАКТИКЕ РАСПРОСТРАНЕННЫХ ДЕТСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ: МЕТОДИКА ПРИМЕНЕНИЯ ПРОГНОСТИЧЕСКИХ КАРТ	453-460
<i>Mirkasimova Zilola Alisherovna</i>	
MULTIMEDIA – MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BILINGVAL KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI VOSITASI SIFATIDA	461-464

<i>Xidirova Durdona Muxtorovna</i>	
SINERGETIK TA'LIM VA O'QUVCHI-QIZLARNI IJTIMOIY-MADANIY MUNOSABATLARGA TAYYORLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	465-469
<i>Yazdonov Ulug'bek, Rashidova Madina</i>	
YOSHLARDA KASBIY BILIM VA KO'NIKMANI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIY KONSEPSIYALARDA ILGARI SURILAYOTGAN TA'LIMOTLAR	470-479
<i>Elmuratova Zamira</i>	
INTERACTIVE METHOD IN TEACHING ENGLISH	480-484
<i>Karimova Nilufar Ummatqul qizi</i>	
SOFT SKILLS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES: BASES OF IMPROVEMENT OF STUDENTS' INTERPERSONAL AND COGNITIVE SKILLS	485-490
<i>Adilov Shodiyor</i>	
MUHANDISLIK GRAFIKASI VA DIZAYN FANLARINI INTEGRATSİYALASHDA "G'OYALARNING LOYIHALA" USULI	491-496
<i>Давыдова Руфина Артуровна</i>	
ПОНЯТИЕ «ДУХОВНЫЙ ГУМАНИЗМ» КАК ОСНОВОПОЛАГАЮЩЕЕ КАЧЕСТВО ГУМАННОГО ПЕДАГОГА	497-500
<i>Abdurazzaxov Abdurasul</i>	
SPORT-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI ASOSIDA TALABALARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	501-506
<i>Ergashev Tolif</i>	
O'QUVCHILARNING KARTOGRAFIK BILIMLARINI RIVOJLANTIRISHDA MATEMATIKA VA GEOGRAFIYA FANLARI INTEGRATSİYASINI TA'MINLASH	507-515
<i>Gaziev Baxromjon</i>	
CHAVANDOZLARNING JISMONIY VA TEXNIK-TAKTIK HARAKATLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	516-523
<i>Madaminova Mavjuda Erkinovna</i>	
TALABALARNING TEXNIK IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	524-529
<i>Kamalova Dilnavoz, Sattorova Aziza</i>	
FIZIKAVIY MAYATNIK ORQALI OG'IRLIK KUCHI TEZLANISHINI ANIQLASHDA TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	530-535
<i>Sobirova Saida Otabekovna</i>	
KASBGA YO'NALTIRISHNING ZAMONAVIY MODELLARI	536-542
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Sotiboldiyev Amiriddin, Abdumatalibov Oyatillo</i>	
MUHANDISLIK GRAFIKASI VA TASVIRIY SAN'AT, ARXITEKTURA VA DIZAYN (TEXNIK VA SAN'AT) FANLARINI O'ZARO INTEGRATSİYALASH	543-546

Received: 16 May 2025**Accepted:** 1 June 2025**Published:** 15 June 2025*Article / Original Paper***FEATURES OF SYNERGETIC EDUCATION AND PREPARATION OF GIRLS FOR SOCIAL-CULTURAL RELATIONS****Khidirova Durdona**

Institute of Technology, Management and Communication

Lecturer at the Department of Languages and Social and Humanitarian Sciences

Abstract. The article provides a scientific and theoretical in-depth analysis of the mechanisms of preparing female students for socio-cultural relations based on the synergetic approach. Synergetics is a theory of self-regulation of complex, open systems, which, when applied to pedagogical systems, creates the basis for the holistic development of the student's personality. The role of female students in society, the formation of their cultural identity and communicative competencies are considered within the framework of this approach on a new methodological basis.

Keywords: synergetics, pedagogical system, female students, socio-cultural relations, self-organization, bifurcation, cultural identity, educational transformation.

SINERGETIK TA'LIM VA O'QUVCHI-QIZLARNI IJTIMOIY-MADANIY MUNOSABATLARGA TAYYORLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI**Xidirova Durdona Muxtorovna**

Toshkent Menejment Kommunikatsiyalar instituti

"Tillar va ijtimoiy gumanitar fanlar kafedrasi"

E-mail: abdualimovadurdona5@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada sinergetik yondashuv asosida o'quvchi-qizlarning ijtimoiy-madaniy munosabatlarga tayyorlash mexanizmlari ilmiy-nazariy jihatdan chuqur tahlil qilinadi. Sinergetika - murakkab, tizimlarning o'z-o'zini tartibga solishiga doir nazariya bo'lib, pedagogik tizimlarga nisbatan tatbiq etilganda o'quvchi shaxsining integral rivojlanishiga zamin yaratadi. O'quvchi-qizlarning jamiyatda tutgan o'rni, madaniy identiteti va kommunikativ kompetensiyalarining shakllanishi bu yondashuv doirasida yangi metodologik asosda ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: sinergetika, pedagogik tizim, o'quvchi-qizlar, ijtimoiy-madaniy munosabatlar, o'z-o'zini tashkil etish, bifurkatsiya, madaniy identitet, ta'lif transformatsiyasi.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I6Y2025N74>

Kirish. Jahon miqyosida xotin-qizlar masalasi jamiyatning tayanchi, salohiyati, mamlakatda kelajak avlod tarbiyachisi sifatida qaraladi. Shuningdek, jahon ta'lif tizimida sinergetik yondashuv asosida hamkorlik strategiyalaridan foydalanish, ta'lif ishtirokchilarida hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Yaponiya, Germaniya, Buyuk Britaniya, Janubiy Koreya kabi davlatlarda ham xotin-qizlar masalasi ularning fanlarga oid qiziqishini oshirish, hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mamlakatimizda ham ma'naviy barkamol, aqliy jihatdan yetuk, jismonan sog'lom farzandni tarbiyalash masalasi asrlar davomida insoniyat jamiyatining oliy maqsadi bo'lib kelgan va bugungi kunda ham dolzARB masalalardan biri hisoblanadi. O'zbek xalqining

ma'naviy-ma'rifiy, axloqiy tarbiya maktabining ildizlari juda teran, zabardastdir. Ayniqsa oilada qiz bolalar tarbiyasiga alohida e'tibor berilgan. Bugungi kunda qizlarni mustaqil hayot yo'llini tanlashga tayyorlash va ularda sinergetik yondashuv asosida ijtimoiy faoliytkni shakllantirish muhim ahamiyatga molikdir.

Ushbu talablar O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 2-sentyabrdagi O'RQ-562- son "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlari kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni talablariga ham mos keladi. Xususan, mazkur qonunda Davlat xotin-qizlar va erkaklarga shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlarni amalga oshirish chog'ida teng huquqlilikni kafolatlashi, davlat xotin-qizlar va erkaklarga jamiyat hamda davlat ishlarini boshqarishda, saylov jarayonida teng ishtirok etishni, sog'liqni saqlash, ta'lif, fan, madaniyat, mehnat va ijtimoiy himoya sohalarida, shuningdek davlat va jamiyat hayotining boshqa sohalarida teng huquq hamda imkoniyatlari ta'minlanishini kafolatlashi ta'kidlangan.[1]

So'nggi o'n yillikda jahon hamjamiyati gender tengligiga erishishni dunyodagi boshqa dolzARB global vazifalar, xususan, barqaror rivojlanish maqsadini amalga oshirishda muhim yo'nalish sifatida ko'rilmoxda. 2000 yil sentyabr oyida BMTga a'zo davlatlar sammitida qabul qilingan Ming yillik deklaratsiyasida gender tengligini ta'minlash nafaqat qashshoqlik va ochlikni kamaytirish va taraqqiyotning muhim sharti ekanligi aniq ta'kidlandi. Bu tamoyil O'zbekiston tomonidan ham qo'llab-quvvatlangan xalqaro hujjatlarda mustahkamlangan. Xususan, Mingyillik sammitida 147 davlat va hukumat rahbarlari tomonidan ma'qullangan yuqorida tilga olingan hujjat jahon hamjamiyatining hayotining kun tartibidagi muhim masalaga aylandi.[2]

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Respublikamizda sinergetik yondashuv asosida o'qituvchilarda axloqiy kompetentlikni rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari, sinergetik ta'limning mazmun mohiyati, axloqiy tarbiya komponentlari masalalari M.G.Davletshin, B.R.Adizov, O.Jamoldinova, B.Zièmuhamedov, G.Ibragimova, R.Ishmuhamedov, B.B.Ma'murov, U.I.Mahkamov, M.H.Mahmudov, O.Musurmonova, R.G.Safarova, D.Sharipova, G.G'. Mavlonova, Sh.Sharipov, N.M.Egamberdieva, Z.A.Xolmatova, B.B.Sadullaev Sh. Do'stmuhamedova, B.I.Ganieva, Q.Yo'ldoshev, E.Yo'ldoshev, M.Mirqosimova, O.Musurmonova, R.X.Niyozmetovalarning ishlarida o'z ifodasini topgan.

O'quvchi yoshlarni ijtimoiy-madaniy munosabatlarga tayyorlash, gender yondashuv asosida kitobxonlikka nisbatan motivatsiyani shakllantirish muammolari Mustaqil davlatlar hamdo'stligi (MDH) olimlaridan A.A.Alekseeva, SH.A.Amonashvili, V.F.Asmus, L.Beresneva, G.D.Boraznova, V.A.Borodina, E.A.Bugrimenko, I.A.Butenko, E.N.Goncharova, Z.A.Gritsenko, S.A.Denisova, O.V.Djejeley, N.V.Zbarovskaya, S.V.Ivanova, T.N.Kaptan, M.G.Kachurin, A.P.Kashkarov, L.R.Kerimova, R.A.Kiryanova, E.I.Kuzmenkova, S.P.Lavlinskiy,

V.Lazareva, N.I.Lifinseva, M.Mokina, T.A.Neborskaya, E.V.Nikonovich va boshqa bir qator mutaxassislarning ishlarida yoritilgan. Shu bilan bir qatorda zamonaviy sharoitda o'quvchi-yoshlarda tanqidiy fikrlash, kitobxonlikni rivojlantirish, hamkorlik pedagogikasiga oid bir qator izlanishlar olib borilgan bo'lib, L.Botcheva, J.Shih, L.C.Huffman, L.D.Breeman, van Lier, Theo Wubbels, R.Sears, J.L.Spilt, E.Vervoort, A.Koenen, F.Clemente, A.Amutio, L.Gonzalez, I.Stengers, G.Xaken P.Afflerbach, R.C.Anderson, Wills Andrea, M.Barwock, V.Blau, N.Branscombe, D.H.Brown, A.Burns, K.Cain, R.Calderon kabi xorijlik pedagog, psixolog, faylasuf, sotsiolog olimlarning tadqiqotlarida o'z aksini topgan.

Muhokama va natijalar. Respublikamizda o'quvchi-qizlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish, ularning turli xil sohalar hamda yo'naliishlarda o'zlarining qobiliyat, layoqat, imkoniyatlarini namoyon qilishlari uchun sharoitlar yaratib berish, huquqiy manfaatlarini himoya qilinish, gender tenglikni ta'minlanish hamda oila va mahalla, maktab hamkorligini ta'minlash borasida bugungi kunda juda ko'plab ishlar amalga oshirilmoqda. "Mamlakatimizda xotin-qizlarning huquq va manfaatlarini ta'minlash, iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy faolligini oshirish davlat siyosatining muhim yo'nalishi sifatida belgilangan".[3]

Mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlar maqsadi yangi barqaror ish o'rinalarini yaratish, aholi, ayniqsa, yoshlar va ayollarining ish bilan bandligini ta'minlash, mehnat bozorida ularning raqobatbardoshligi va kasbiy darajasini oshirish kabi eng dolzARB va ustuvor vazifalarning ijrosini ta'minlash hisoblanadi. Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi tomonidan 2019-yilning yanvar-may oylari davomida jami 15 288 nafar ishsiz va band bo'lмаган аҳоли мебнат бозори етийојлари асосида қисқа муддатларда касб-хунарга о'qитилган бо'lsa, ularning qariyb 77,1 foizi (11 791 nafari) ayollar va og'ir turmush sharoitida yashayotgan xotin-qizlar ulushiga to'g'ri keldi" [4]

Zamonaviy jamiyatda ijtimoiy-madaniy tizimlar o'zgaruvchan, murakkab va ko'p omilli xarakterga ega bo'lib, ularda shaxsnинг integratsiyalashuvi muhim omilga aylanmoqda. Xususan, o'quvchi-qizlarni ushbu tizimlarga tayyorlashda an'anaviy pedagogik yondashuvlar yetarli bo'lmay qolmoqda. Bu esa, o'z navbatida, tizimli, kompleks va dinamik yondashuvlarni joriy etishni taqozo etadi. Sinergetika nazariyasi ilk bor G. Xaken tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, u murakkab ochiq tizimlarning o'z-o'zini tartibga solish tamoyillariga asoslanadi. Sinergetika-murakkab, ochiq tizimlarning o'z-o'zini tartibga solish va rivojlanish jarayonlarini o'rganadigan fan. Uning asoschisi G. Xaken bu nazariyani dastlab fizikadagi lazer, molekulyar va termodinamik tizimlarni tushuntirish uchun ishlab chiqqan. Keyinchalik u biologiya, sotsiologiya, psixologiya va pedagogika sohalariga ham tatbiq etilgan [5] Bu nazariya ta'lim tizimiga tatbiq etilganda, o'quvchi-qizlarning shaxsiy imkoniyatlari, madaniy identiteti va ijtimoiy roli sinergetik muvozanatda shakllanadi. Pedagogikada sinergetika o'quv jarayonini murakkab ijtimoiy-sotsial tizim sifatida ko'radi. Bu yondashuvda ta'lim- bu faqat bilim uzatish emas, balki o'quvchi va muhit o'rtasidagi doimiy o'zaro ta'sir, o'zgarish va o'z-o'zini rivojlanirish jarayonidir.

Bizningcha o'quvchi-qizlarning ijtimoiy faolligi jamoada, guruhda, norasmiy birlashmada muloqot qilish va harakat qilish, boshqalar bilan samarali munosabatda bo'lish, tengdoshlari, oilaning katta va kichik a'zolari, mahallalar oldidagi muayyan majburiyatlarini ixtiyoriy ravishda faol bajarishlari, o'zlarini rivojlanirish, faollashtirishga qaratilgan ongli va tizimli faoliyatidir. O'quvchi-qizlarning ijtimoiy faolligini ta'minlash bilan biz kelajakda bir qancha afzallikkarga ega bo'lishimiz mumkin, jumladan ta'lim, sog'liqni saqlash va iqtisodiy rivojlanishni yaxshilanishi kabi. Bugungi kunda o'quvchi-qizlarning ijtimoiy, siyosiy jarayonlarda faol bo'lishlari va bunga to'sqinlik qilayotgan ko'plab to'siqlar ham olimlar, siyosatchilar tomonidan keng muhokama qilinmoqda.

Qizlarning ta'lim olish imkoniyatlarini yaxshilash qizlar va ularning oilalari, jamiyatlarini va mamlakatlari uchun iqtisodiy hamda sog'liq bilan bog'liq sohalarda foyda keltirishi mumkin. Jumladan, yevropalik olimlarning ta'kidlashicha, qizlar uchun ta'limning yaxshilanishi iqtisodiy o'sishga, shuningdek, tug'ilish, bolalar o'limi va to'yib ovqatlanmaslikning qisqarishiga olib keladi. L.K.Klenevskaya bo'lsa ijtimoiy faollik tushunchasini "barqaror xususiyat sifatida

ijtimoiy faollik tashabbuskorlik, maqsadlilik, mehnatsevarlik, mustaqillik, ijtimoiy mas'uliyat, o'ziga talabchanlik va hokazolarda namoyon bo'ladi"^[6]- deya ta'kidlaydilar. Shuningdek, O'quvchi qizlar uchun sinergetik yondashuvning pedagogik ahamiyati quyidagilarda yaqqol namoyon bo'ladi:

Birinchidan, bu model qiz bolalarni passiv bilim oluvchidan faol, mustaqil qaror qabul qiluvchi va jamiyatda ijtimoiy pozitsiyaga ega bo'lgan shaxsga aylantiradi;

Ikkinchidan, madaniyatshunoslik, psixologiya, gender pedagogikasi va boshqa yo'naliishlar bilan integratsiyalashgan ta'lim mazmuni o'quvchi qizlarda ijtimoiy ong va madaniy tafakkurni rivojlantirish imkonini beradi;

Uchinchidan, refleksiya, sotsiodramma, loyiha asosidagi metodlar kabi sinergetik uslublar ularning liderlik salohiyati, o'zini anglash va o'zgaruvchan ijtimoiy muhitga moslashuvini ta'minlaydi.

Empirik tajribalar shuni ko'rsatadiki, sinergetik yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim muhitida o'quvchi qizlarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyalari, tashabbuskorlik, madaniy identitet va sotsial integratsiya darajalari ancha yuqori bo'ladi.

Xulosa. Sinergetik yondashuvning zamonaviy ta'lim tizimidagi qo'llanilishi, ayniqsa o'quvchi qizlarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanish jarayonida muhim metodologik asos bo'lib xizmat qilmoqda. Mazkur yondashuv asosida ta'lim tizimi murakkab, o'zgaruvchan va ochiq ijtimoiy-madaniy tizim sifatida talqin qilinadi. Bu esa o'quvchi qizlarning o'z-o'zini anglash, shaxsiy tanlov qilish, ijtimoiy faollik ko'rsatish va madaniy identitetini shakllantirish jarayonlarining xolistik tarzda boshqarilishini ta'minlaydi.

Sinergetik ta'lim modeli o'z-o'zini tashkil etish, bifurkatsion rivojlanish, tashkiliy tartibsizlik orqali yangi sifatlarning yuzaga kelishi, koherensiya kabi asosiy prinsiplar orqali o'quvchi shaxsining tabiiy rivojlanishini nazariy jihatdan asoslaydi. Ayniqsa o'quvchi qizlarga xos bo'lgan sotsial-psixologik o'ziga xosliklar, genderga oid madaniy stereotiplar, kommunikativlik, ijtimoiy rollarga tayyorgarlik kabi jihatlar sinergetik model doirasida chuqur tahlil etilishi mumkin. Shunday qilib, sinergetik ta'lim modeli o'quvchi qizlarni zamonaviy jamiyatga uyg'un, faol, ijtimoiy jihatdan mas'uliyatli va madaniy jihatdan sezgir shaxs sifatida shakllantirishda kuchli innovatsion asos bo'lib xizmat qiladi. Bu yondashuvni amaliy ta'limga chuqur integratsiya qilish orqali nafaqat individual rivojlanish, balki gender tenglikka asoslangan inklyuziv va barqaror ta'lim tizimi shakllantirilishi mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 2 sentyabrdagi O'RQ-562-son "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni. <https://lex.uz/docs/4494849>
2. Декларация тысячелетия ООН от 08.09.2000 г. (www.undp.org)
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 7-fevral kuni xotinqizlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va oila institutini mustahkamlash masalalariga bag'ishlangan yig'ilishdai nutqidan. <https://aza.uz/oz/posts/xotin-qizlarni-har-tomonlama-qollab-quvvatlash-doimiy-e-tib-07-02-2018>
4. Умурзаков Б.Х. Хотин-қизларни текстиль-тикув цехларига жалб этиш дастурларининг ижтимоий-иктисодий аҳамияти. "Ўзбекистон Республикасини ривожлантириш стратегиясининг янги босқичида инсон омили ва манбаатлари: халқаро амалиёт ва Ўзбекистон тажрибаси" мавзусидаги илмий-амалий конференция материаллари тўплами. – Тошкент: ТДИУ, 2019. – 111 б

5. Haken G. *Synergetics: Introduction and Advanced Topics.* – Springer, 2004.
6. Кленевская, Л.К. Развитие социальной активности современных подростков: монография / Л.К. Кленевская. - Пятигорск: ПГЛУ, 2005. 14-15 с

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

Nº 6 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb
muammolari” elektron jurnali 2020-yil
6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan
davlat ro’yxatiga olingan.**

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:
100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy
tumani, Kichik Beshyog’och ko’chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com
Bog’lanish uchun telefon:
(99) 602-09-84 (telegram).